

VÄLGRUNDAD FRUKTAN?

Rättslägesanalys om återopande av asylskäl på grund av sexuell läggning, samt kommentar om asylsökande hbtq-personers situation

Rättslägesanalys 1, juni 2013 - UGANDA
av Stig-Åke Petersson

INLEDNING

Det finns ett ökat intresse av att få information om hur migrationsmyndigheterna ser på frågor som gäller möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. Migrationsverket har ingen officiell statistik och inte heller när det gäller migrationsdomstolarnas domar finns det några uppgifter eller sammanställningar.

RFSL har därför beslutat att göra en sammanställning av kända ärenden och utifrån dessa redovisa vissa fakta samt kommentera de beslutsmotiveringar som förekommer. Syftet är därvid att analysera rättsläget för dessa flyktingar.

De granskade ärendena, som ligger till grund för denna rättslägesanalys, avser ärenden som avgjorts av migrationsdomstolarna. Det har inte varit möjligt att göra en motsvarande granskning av ärenden där Migrationsverket som första instans har beviljat uppehållstillstånd, eftersom dessa inte kan eftersökas i Migrationsverkets register. Däremot redovisas ett antal bifallsärenden som RFSL har varit engagerad i.

Migrationsöverdomstolen, som är den praxisbildande domstolen, har sedan utlänningslagens tillkomst 2006 inte beviljat prövningstillstånd i ett enda ärende som avser frågan hur utlänningslagen ska tolkas när det gäller asylskäl på grund av sexuell läggning. Det gäller såväl Uganda som andra länder. I något enstaka fall har Migrationsöverdomstolen beviljat prövningstillstånd i ärenden där sexuell läggning åberopas men då enbart därför att handläggningen hos underinstanserna varit bristfällig, t.ex. därför att muntlig förhandling inte ägt rum, och att målet av det skälet återförvisats.

Den här rättslägesanalysen avser 58 ärenden från Uganda under tiden från 2010 och fram till och med april 2013. Av dessa har fem ärenden ändrats av migrationsdomstolarna, som beviljat uppehållstillstånd, och tre återförvisats till Migrationsverket för förnyad handläggning. RFSL har för avsikt att återkomma till liknande rättslägesanalyser avseende andra länder.

GÄLLANDE REGLER

Utlänningslagen

Den nuvarande utlänningslagen (UtlL) tillkom 2006 (SFS 2005:716).

Grundärenden

Flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd (5 kap. 1 § första stycket UtlL).

Med flykting avses en utlänning som

- befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och
- inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd (4 kap. 1 § första stycket UtlL).

Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot förföljelse från enskilda (4 kap. 1 § andra stycket UtlL).

Med alternativt skyddsbehövande avses en utlänning som inte är flykting och som befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att

- det finns grundad anledning att anta att utlänningen om han eller hon återvänder till hemlandet skulle löpa risk att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, eller som civilperson löpa en allvarlig och personlig risk att skadas på grund av urskillningslöst våld med anledning av en yttre eller inre väpnad konflikt, och
- utlänningen inte kan, eller på grund av sådan risk som framgår ovan inte vill, begagna sig av hemlandets skydd (4 kap. 2 § första stycket UtlL).

Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper denna risk eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för denna risk genom handlingar från enskilda (4 kap. 2 § andra stycket UtlL).

Med övrig skyddsbehövande avses en utlänning som inte är flykting eller alternativt skyddsbehövande och som befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon behöver skydd på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan att utsättas för allvarliga övergrepp (4 kap. 2 a § första stycket 1 UtlL).

Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper denna risk eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för denna risk genom handlingar från enskilda (4 kap. 2 a § andra stycket UtlL).

Verkställighetshinder

Frågan om uppehållstillstånd ska tas upp till ny prövning om en utlänning i ett ärende om verkställighet för fram nya omständigheter som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 12 kap, 1-3 §§ UtL. För att en ny prövning ska ske krävas att utlänningen inte kunnat anföra dessa omständigheter tidigare, eller att utlänningen visat giltig ursäkt för att så inte skett (12 kap § första stycket 2 UtL).

Migrationsverket kan under vissa förutsättningar bevilja ny prövning enligt 12 kap. 18 § UtL. Om verket inte beviljar en sådan prövning kan beslutet inte överklagas till högre instans, varför dessa beslut inte ingår i denna redovisning.

Utlänningslagens förarbeten

Riksdagens beslut om ändringar i utlänningslagen innebär att den som förföljs i sitt hemland på grund av sin sexuella läggning ska beviljas asyl i Sverige. I förarbetena till denna lagändring (prop. 2005/06:6) redovisas vissa viktiga bedömningsgrunder, som Migrationsverket hittills i sina beslutsmotiveringar inte närmare berört.

På sid 26 i propositionen framhålls bl. a. följande:

Regeringen vill betona att sexuell läggning skall betraktas som en grundläggande egenskap hos individen som det aldrig kan komma i fråga att kräva att han eller hon avstår från. Sexuell läggning är alltså en sådan egenskap som kan definieras som en samhällsgrupp i flyktingbestämmelsens mening. Detta gäller även om en homosexuell person i hemlandet har dolt sin sexuella läggning, eller har levt på ett sätt som minimerat risken för förföljelse.

Regeringen påpekar också (sid 29) uppgifter om förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning kan vara mycket känsliga för sökanden och förknippade med starka skuld känslor. Det kan därför vara svårt för den sökande att berätta om sina upplevelser, inte mins när det ska ske inför en myndighetsperson.

Det förtjänas också att redovisa socialförsäkringsutskottets bedömning i sitt betänkande (2005/06:SfU4, sid 13) där utskottet diskuterar riskbedömningen för en homosexuell person som dolt sin sexuella läggning i hemlandet och/eller Sverige. Efter att ha konstaterat att detta är en grannliga uppgift säger utskottet följande:

Redan det förhållandet att personen levt öppet som homosexuell i Sverige torde kunna innebära en risk för avslöjande och därmed förföljelse i hemlandet, t. ex. om det finns personer som av någon anledning vill skada honom eller henne. Dessutom anser utskottet att det inte är rimligt att kräva att en person som levt öppet i Sverige som homosexuell i fortsättning skall dölja sin sexuella läggning för att undgå förföljelse i hemlandet.

Riksdagen biföll socialförsäkringsutskottets betänkande.

Rättsliga ställningstaganden

Migrationsverkets rättschef har utfärdat tre rättsliga ställningstagande som enbart gäller homo- eller bisexuella flyktingar. I de rättsliga ställningstagande redovisas hur olika frågeställningar ska tolkas vid bedömningen av en sökandes asylskäl. Ett rättsligt ställningstagande, som utgörs av styrande och stödjande riktlinjer, är bara bindande för Migrationsverkets personal och inte för migrationsdomstolarna.

Rättsligt ställningstagande RCI 4/2009 utfärdat den 12 oktober 2009
om förföljelse på grund av homo- eller bisexuell läggning

Det är inte ovanligt att förföljelse på grund homo- eller bisexuell läggning åberopas sent i en asylprocess eller först när avvisnings- eller utvisningsbeslutet vunnit laga kraft. Rättschefen vill med detta rättsliga ställningstagande ge vägledning för i vilken mån det faktum att uppgiften åberopats sent inverkar på bedömningen av ärendet.

Rättschefen gör bedömningen att om sexuell läggning åberopas först i en senare del av handläggningen eller processen av ett grundärende bör inte enbart detta faktum minska trovärdigheten av uppgiften.

Rättsligt ställningstagande RCI 06/2009 utfärdat den 21 oktober 2009
om homo- och bisexuella från Irak

Ett antal rapporter om förvärrat säkerhetsläge för homo- och bisexuella i södra och centrala Irak har publicerats under det senaste halvåret av 2009. Rättschefen vill med detta ställningstagande klargöra hur situationen för homo- och bisexuella irakier ska bedömas.

Rättsligt ställningstagande RCI 03/2011 utfärdat den 13 januari 2011
om metoder för utredning av risken för personer som åberopar skyddsskäl på grund av sexuell läggning

I detta ställningstagande redovisas en metod för utredning av den framåtsyftande risken för personer som åberopar skyddsskäl på grund av sexuell läggning. Metoden kan tillämpas både för den som gör sannolikt att han eller hon på grund av sin sexuella läggning riskerar förföljelse och för den som av andra skäl i sitt hemland bedöms tillhöra en grupp, som riskerar förföljelse på grund av sexuell läggning.

Metoden är avsedd att ge ett stöd för att göra en framåtsyftande prövning. Därför blir de centrala frågorna: hur den sökande kommer att manifesteras sin tillhörighet till gruppen vid ett återvändande och hur andra (både privat och offentligt) kommer att agera på detta förhållningssätt.

Migrationsverket får i sin bedömning inte kräva att den person som gör sannolikt att han vid ett återvändande offentligt visar sin sexuella läggning istället väljer ett diskret levnadssätt.

SITUATIONEN FÖR HBTQ-PERSONER I UGANDA

Det finns en omfattande diskriminering av hbtq-personer (homosexuella, bisexuella, transpersoner och andra personer med queera uttryck och identiteter) i Uganda. Några rapporter om de problem som finns i landet har publicerats på Migrationsverkets hemsida (Lifos). I den senaste rapporten från svenska ambassaden, avseende år 2010, sägs följande:

”17. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Ugandas strafflagstiftning används för att förbjuda homosexuella handlingar. Högsta straff är livstids fängelse. Lagstiftningen förbjuder sexuellt umgänge mellan personer av samma kön och ett förslag på skärpt lagstiftning för sexuella minoriteter fördes fram i parlamentet, men blev efter omfattande kritik från människorättsaktivister och det internationella samfundet vilande tills det förlorade sin giltighet i samband med val av nytt parlament i februari 2011. Den nuvarande lagstiftningen har hittills framförallt använts för att straffa män som har sex med män, men ett nytt lagförslag skulle innebära ett förbud även mot lesbiska relationer. Tillämpningen av lagstiftningen har också på andra sätt inneburit diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet.

Skolan kan inte ta upp homosexualitet och sexualupplysning om hur hiv förebyggs kan inte bemöta sådana frågor. Genom en grundlagsändring år 2005 förbjöds äktenskap mellan personer av samma kön. Frågan är starkt laddad och ugandiska myndigheter har inte respekterat eller skyddat enskildas rätt till privatliv eller skydd mot diskriminering, våld och trakasserier. Förnedrande behandling har förekommit. Vid flera tillfällen har listor på personer som påstås vara homosexuella offentliggjorts i ugandiska medier, senast under hösten 2010. Regeringen har även på olika sätt gjort inskränkningar i yttrandefriheten med hänvisning till etik och moral.

Trots att det anses finnas en stark ugandisk opinion mot homosexualitet finns det i Uganda enskilda organisationer som aktivt och öppet vågar debattera hbt-personers mänskliga rättigheter och även driva frågan i domstol.”

Bland de senaste utländska rapporterna finns en rapport från Storbritanniens utrikesdepartement (Lifos 29709) från den 1 mars 2013 och en rapport från Human Rights Watch (Lifos 29443) från den 31 januari 2013.

Hos RFSL finns dessutom en omfattande landinformation som bl.a. bygger på uppgifter RFSL:s Sida-finansierade samarbetsprojekt med sju ugandiska hbtq-organisationer som initierades 2007.

ALLMÄNT OM DE GRANSKADE ÄRENDENA

Totalt omfattar denna granskning 58 ärenden från de tre migrationsdomstolarna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Ärendena fördelar sig på följande sätt:

<i>Migrationsdomstol</i>	<i>Bifall</i>	<i>Avslag</i>	<i>Återförvisning</i>	<i>Totalt</i>
Stockholm	2	30	2	34
Göteborg	2	5	1	8
Malmö	1	15	-	16
Totalt	5	50	3	58

De ärenden som återförvisats till Migrationsverket gäller formella brister. I ett ärende, där tidigare avslagsbeslut hade preskriberats, hade flyktingen gjort en ny ansökan. Migrationsverket uppfattade denna som att sökanden anförde verkställighetshinder enligt 12 kap. 18-19 §§ UtL och bedömde ansökan utifrån dessa bestämmelser. Enligt migrationsdomstolen skulle dock Migrationsverket ha bedömt frågan om sökandens sexuella läggning kan vara en grund för skyddsbehov. I ett annat ärende återförvisades detta därför att domstolen ansåg att de tidningsskrivierier som förekommit om flyktingen utgjorde en ny omständighet enligt 12 kap. 19 § UtL. I ett annat ärende menade migrationsdomstolen att uppgifterna om att flyktingen utsatts för tortyr inte hade utretts av Migrationsverket.

Beslut i grundärendet har fattats av följande enheter vid Migrationsverket:

Boden	12
Flen	1
Gävle	2
Källered	3
Malmö	15
Solna	8
Uppsala	8
Uppgift saknas ¹	9

Av de granskade ärendena avser 44 män och 14 kvinnor. Den uppgivna sexuella läggningen är homosexuell i 56 ärenden (varav 6 tillskriven) och bisexuell i 2 ärenden. Inget av ärendena avser en transperson.

Av de ärenden där flyktingen utsatts för förföljelse på grund av tillskriven homosexuell läggning handlar det antingen om att flyktingen uppfattats som homosexuell eller också att flyktingen engagerat sig i kampen för att förbättra homosexuellas situation. Det har också förekommit att en man blivit utsatt för en homosexuell våldtäkt och att han därför riskerade att uppfattas som homosexuell. En man hyrde ut bostäder till fyra homosexuella män och blev därför anklagad för att själv vara homosexuell. Dessa ärenden ingår inte i de kommentarer som fortsättningsvis lämnas om bedömningar av skyddsbehov.

Flertalet ärende (53 st.) gäller personer över 18 år medan återstoden gäller s.k. ensamkommande barn.

Endast två av ärendena avser prövning av verkställighetshinder enligt 12 kap. 19 § UtL utöver det ärende som återförvisats till Migrationsverket.

---

¹ I dessa ärenden har migrationsdomstolen antingen sekretessbelagt uppgifter om bl.a. Migrationsverkets enhet eller också inte bifogat verkets beslut till domstolens beslut.

I korthet kan sägas att såväl Migrationsverkets och migrationsdomstolarnas grundar sig på en bedömning av att flyktingen inte är trovärdig. Däremot kan orsaken till denna trovärdighetsbedömning variera. För bifallsärendena gäller därför motsatsvis att klaganden av migrationsdomstolarna har bedömts vara trovärdig.

Det kan dock nämnas att domstolarna i två ärenden har ansett att de åberopade skyddsskälerna inte varit av tillräcklig omfattning för att motivera ett uppehållstillstånd. I ett sådant ärende noteras att den asylsökande vid ett tillfälle efterföljts av två okända personer och att dessa sa att de ville prata med honom, i övrigt hade han inte utsatts för några övergrepp.

Vid migrationsdomstolarnas bedömning är som regel tre nämndemän närvarande, varvid domstolens ställningstagande bestäms av en rådmann och nämndemännen genom majoritetsbeslut. I flertalet fall har domstolen varit enig men i elva ärenden har någon eller några nämndemän eller rådmannen varit skiljaktiga och reserverat sig mot beslutet. I ett av dessa ärenden avgjordes ärendet med röstsiffrorna 2-2. Eftersom rådmannen ansåg att överklagandet skulle avslås blev detta också utgången i målet. I två andra ärenden har rådmannen anmält sin reservation; ett av dessa avsåg själva beslutsmotiveringen men inte beslutet (de tre nämndemännen ansåg att den klagande inte är homosexuell medan rådmannen inte ifrågasatte den sexuella läggningen men menade att överklagandet skulle avslås p.g.a. trovärdighetsbrister). Den andra reservationen avsåg ett mål där de tre nämndemännen, mot rådmannens uppfattning, hade bifallit överklagandet.

När det gäller nämndemännens reservationer har det i sju ärenden förekommit att en nämndeman reserverat sig mot att överklagandet inte bifallits medan det i ett ärende, där överklagandet bifölls, förekommit att nämndemannen ansåg att överklagandet skulle avslås.

I de fall nämndemannen anmält reservation kan en typisk reservation kan därvid få följande lydelse: "JJ är skiljaktig och anför. Jag anser att NN:s muntliga uppgifter förefaller tillförlitliga och han genom dessa har gjort sannolikt att han riskerar flyktinggrundande behandling vid ett återvändande till Uganda. Överklagandet ska därför bifallas."

IDENTITETSFRÅGOR

För att kunna bedöma asylskälen måste den myndighet som har att pröva ansökan först bedöma om sökanden gjort sin identitet och sitt uppgivna medborgarskap eller hemland sannolika för att kunna fastställa mot vilket eller vilka länder som ansökan ska prövas. Detta framgår av en dom i Migrationsöverdomstolen (MIG 2007:12).

Många asylsökande har inte någon passhandling att visa upp. En orsak kan vara att de aldrig har haft något pass och tagit sig till Sverige med hjälp av flyktingsmugglare. Andra har av flyktingsmugglaren blivit uppmanade att förstöra sitt pass.

I varje ärende, av de som granskats, har identitetsfrågan spelat en stor roll liksom i de ärenden där flyktingen angett en ålder under 18 år. I de sistnämnda ärendena har en medicinsk åldersbestämning gjorts för att utröna om hänsyn ska tas till att den sökande är ett barn.

Även om identiteten inte anses styrkt prövas som regel asylskälen mot det land som flyktingen har uppgivit. En standardmening i sådana sammanhang är följande: "Oaktat att du inte styrkt din identitet bedöms ändå att du kan anses ha gjort din identitet och hemvist sannolik. Dina asylskäl ska därför prövas mot Uganda".

I ett ärende skriver en migrationsdomstol följande:

Klaganden har inte framlagt någon bevisning, utöver en kopia av en fotoförsedd sida i ett pass, till stöd för sin identitet. Migrationsdomstolen anser i likhet med Migrationsverket att klaganden genom den ingivna kopian kan anses ha gjort sin identitet sannolik. I målet är emellertid ostridigt att klagandens skyddsbehov ska prövas gentemot förhållandena i Uganda.

Det förekommer att Migrationsverket genomför s.k. språktester och att resultatet av denna innebär att verket bedömer att asylskälen ska bedömas gentemot ett annat land än det som flyktingen anført. Migrationsdomstolarna har i sådana situationer alltid delat verkets bedömning.

Om identiteten inte är tillförlitligt styrkt påverkar det den allmänna trovärdigheten hos den asylsökande.

Exempel 1:

Domstolen finner inledningsvis att NN inte har styrkt eller gjort sin identitet sannolik genom att inkomma med några sidor ur ett pass i kopia. --- Det går vidare inte att avgöra huruvida de inlämnade sidorna ens kommer från samma passhandling. Domstolens bedömning av den skriftliga bevisningen är att den starkt kan ifrågasättas, vilket får betydelse för bedömningen av tillförlitligheten av hela NN:s asylberättelse.

TROVÄRDIGHETSBEDÖMNINGAR

Som regel saknas skriftliga bevis för att en asylsökande har utsatts för förföljelse eller annan allvarlig kränkning.

En asylberättelse kan dock godtas och läggas till grund för bedömningen, även om skriftliga bevis saknas, om den framstår som trovärdig och sannolik. Vid bedömningen av trovärdigheten i sökandens berättelse ska normalt fästas vikt vid att berättelsen är sammanhängande, inte präglas av motstridiga uppgifter och inte strider mot allmänt kända fakta, som t.ex. relevant och aktuell landinformation. Betydelse i trovärdighetshänseende har också det förhållandet att berättelsen till sina huvuddrag förblir oförändrad under asylprövningens gång i olika instanser (se bl.a. Migrationsöverdomstolens dom MIG 2007:12).

Man kan urskilja vissa huvudgrupper av grunderna för trovärdighetsbedömningar och i det följande redovisas några sådana bedömningar som gjorts av migrationsdomstolarna. I några ärenden är domskälen mycket kortfattade och hänvisar endast till att domstolen delar Migrationsverkets bedömningar. I dessa fall har verkets beslutsmotivering redovisats.

Av praktiska skäl är det inte möjligt att redovisa domstolarnas bedömningar i sin helhet varför exemplen nedan tar upp den väsentligaste grunden för trovärdighetsbedömningen.

Ej sannolik asylberättelse

Det vanligaste argumentet i trovärdighetsbedömningarna är bristande tilltro till hur den sexuella läggningen blivit känd, men även uppgifter om hur flyktingen lyckades fly och ta sig till Sverige utgör en vanlig grund för den bristande trovärdigheten.

I nedanstående 18 exempel redovisas några av de motiveringar som förekommit i domstolarnas avslagsbeslut när det gäller att asylberättelsen inte är sannolik. Sett över tiden fördelar sig dessa 18 ärenden på följande sätt:

Fördelning av asylärendena p.g.a. "ej sannolik asylberättelse"

<i>Beslut/dom</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>Summa</i>
Migrationsverket	3	4	11	0	18
Migrationsdomstolarna	0	6	9	3	18
Summa	3	10	20	3	36

Man kan alltså konstatera att det generellt har blivit fler avslagsbeslut under 2012 än under tidigare år.

Exempel 1:

NN har uppgett att homosexuella män i Uganda signalerar sin läggning genom att bära speciella örhängen och att det var så han och pojkvännen träffades. Migrationsdomstolen finner det inte sannolikt att man skulle visa sin homosexuella läggning så öppet i ett land där homosexuella handlingar är kriminaliserade och kan straffas med upp till livstids fängelse. Vidare finner migrationsdomstolen det inte troligt att NN och pojkvännen skulle kunna bo tillsammans i två år innan gran-

narna utsatte dem för någonting. Det sagda med beaktande av att homosexualitet är så tabubelagt i Uganda och homosexuella handlingar dessutom är olagliga.

Exempel 2:

Migrationsdomstolen anser sålunda att det inte är sannolikt att en person skulle visa sin homosexuella läggning öppet på det sätt som beskrivits i ett land där homosexuella handlingar anges vara kriminaliserade och kunna straffas med upp till livstids fängelse. Vidare är det inte troligt att NN har kunnat ha två förhållanden med två olika män utan att allmänheten skulle utsatt dem för någonting förrän 2011, i synnerhet som båda relationerna har varat under ca två års tid vardera.

Exempel 3:

Han har i sin viseringsansökan uppgivit att han är ensamstående men senare berättat att han har en pojkvän sedan fyra år med vilken har sammanbott i två år. Han har förklarat att han trodde att endast giftermål behövde uppges vid viseringsansökan. Migrationsdomstolen noterar emellertid att NN inte heller på den blankett med personliga uppgifter han fyllt i vid asylansökan lämnat några uppgifter om vare sig sambo eller pojkvän.

Exempel 4:

Migrationsdomstolen finner att NN genom sin berättelse inte förmått göra sin homosexuella läggning sannolik. Att han är medlem i RFSL och har ett förhållande med en man ändrar inte domstolens bedömning. Det saknas därför grund att bedöma NN som flykting med anledning av hans påstådda sexuella läggning. Rådmannen var skiljaktig och menade att NN genom sin berättelse gjort sannolikt att han är homosexuell. Däremot ansåg rådmannen att det fanns andra trovärdighetsbrister som motiverade ett avslag.

Exempel 5:

Enligt klaganden hade hon och hennes partner ända sedan de träffades år 2007 vidtagit försiktighetsåtgärder för att förhindra att någon skulle få vetskap om deras sexuella relation. De träffades därför aldrig hemma hos varandra utan på hotell och deras familjer kände inte till relationen. Det framstår därför som svårförklarligt att klaganden efter att under fyra års tid, från 2007 till oktober 2011, ha vidtagit försiktighetsåtgärder varje gång hon träffade sin partner, skulle genomföra en sexuell akt med partnern i ett olåst rum i familjens bostad, i samband med sin systers bröllopsfest och med ett flertal inbjudna gäster närvarande i bostaden. Risken för upptäckt måste rimligen ha framstått som betydande för klagande.

Exempel 6:

Vad inlednings gällde de av dig lämnade uppgifterna om hur pojkvännens far upptäckte att du och pojkvännen älskade med varandra framstår det inte som sannolikt att ni inte skulle låsa dörren med tanke på att ni befann er hos pojkvännens föräldrar under en pågående fest och det förhållandet att homosexualitet är olagligt i Uganda. (Klaganden uppgav att de var berusade).

Exempel 7:

NN har inte heller lämnat särskilt detaljrika uppgifter beträffande huruvida han har eftersökts vidare efter incidenten i oktober 2010. NN uppger att han och hans pojkvän, efter att de undkommit bybornas attack, gömde sig i pojkvännens hem. Migrationsdomstolen finner det märkligt att byborna inte har eftersökt dem även hemma hos pojkvännen eftersom även dennes sexuella läggning var känd vid det aktuella tillfället.

Exempel 8:

NN var 16 år då han blev påkommen att han sex med en man och blev misshandlad av en stor mängd människor samt medvetlös fördd till sjukhus. Migrationsverket ansåg, men domstolens instämmande, att även om NN var medvetlös borde han ha fått information om vem som räddade honom. Det finns fler liknande uppgifter som verket tolkar som att NN:s berättelse inte är självupplevd. Migrationsdomstolen instämde i denna bedömning och menade att NN inte hade utvecklat sina asylskäl vid den muntliga förhandlingen.

Exempel 9:

Du känner inte till vad din arbetsgivare arbetade med trots att ni levde ihop under sex år, vilket framstår som osannolikt. Din kännedom om pastor K:s sexuella läggning och din ingående kännedom om hans olika hjälpinsatser till polisen framstår i detta sammanhang som besynnerliga. Sett mot bakgrund av det långa fängelsestraff homosexuella handlingar kan ge framstår det inte som rimligt att anta att poliserna, som släppte dig, dels skulle utsätta sig för risken att bli avslöjade för att ha släppt dig och din arbetsgivare.

Exempel 10:

Domstolen finner att det framstår som märkligt att klaganden enligt egna uppgifter inte varit gripen eller haft några problem med myndigheterna, trots att myndigheterna skulle ha känt till hans sexuella läggning sedan flera år tillbaka.

Exempel 11:

Vidare framstår inte dina uppgifter om att din far, i samband med att han lämnade huset efter upptäckten, skulle skrika ut vad son hänt och därmed tillkännage din sexuella läggning till "omgivningen" med tanke på den stigmatisering homosexualitet innebär i Uganda, något som även din far riskerade att drabbas av från omgivningen såsom far till en homosexuell son.

Exempel 12:

Inledningsvis kan noteras att NN vid registreringen av sin asylansökan uppgav att han inte vet om det står något i lagen om homosexualitet. Detta framstår som mindre sannolikt för en homosexuell man i Uganda vars pojkvän engagerat sig för homosexuellas rättigheter.

Exempel 13:

NN:s asylberättelse innehåller ett flertal motstridiga och märkliga uppgifter som därtill ändrats under utredningens gång. Han har bl.a. inte kunnat lämna några närmare detaljer kring omständigheterna vid gripandet och orsakerna till frihetsberövandet. Han har misstagit sig ett flertal gånger på året när han skulle ha berättat för sin familj om sin sexuella läggning. Att NN inte minns händelser som för honom måste ha haft stor betydelse eller framstått som mycket allvarliga, är en omständighet som med viss styrka är ägnad att minska tilltron till hans uppgifter. En nämndeman var skiljaktig och ansåg att asylberättelsen var tillförlitlig och att NN därför riskerade att utsättas för förföljelse på grund av sin sexuella läggning.

Exempel 14:

NN:s berättelse är i stora delar vag och anmärkningsvärt oprecis. Han har till exempel inte på ett detaljerat sätt beskrivit vare sig relationen med den person som han beskriver som sin manager eller sin pojkvän. Båda dessa relationer ska enligt hans egna uppgifter ha pågått under en längre tidsperiod.

Exempel 15:

Mot bakgrunden av den stränga synen på homosexualitet som råder i Uganda och att hans familj var strängt religiös och homofobisk så ifrågasätter migrationsdomstolen sannolikheten i hans uppgifter om att han tagit med sig sin pojkvän hem till familjens bostad och haft sex med honom när hans syster, mormor, bror och farbror befann sig samtidigt i bostaden. (Händelsen skedde nattetid, pojkvännen hade flyttat till USA och var på tillfälligt besök i Uganda). Domstolen var dock oenig då två nämndemän ansåg att mannen är trovärdig och med hänsyn till den svåra situationen för hbt-personer i Uganda skulle överklagandet bifallas.

Exempel 16

Migrationsdomstolen anser sålunda att det inte är sannolikt att en person skulle våga klä ut sig till kvinna på det sätt som beskrivits i ett land där trakasserier mot personer på grund av sexuell läggning eskalerat de senaste åren och där sexuella handlingar anges vara kriminaliserade.

Exempel 17:

NN har uppgivit att hon har en flickvän i Uganda som heter AN, men hon kan inte uppge hennes födelseår eller adress men uppger att "hon är yngre än jag" och att "hon bor i närheten av NN:s son". Hon har även i övrigt lämnat vaga och odetaljerade uppgifter om vad hon har varit utsatt för.

Exempel 18:

Domstolen noterar att den incident som ska ha ägt rum är oklar då den ska ha förmedlats till NN genom andrahandsuppgifter och inte direkt drabbat honom personligen. Att polisen vid ett eventuellt intresse för honom skulle ha nöjt sig med hans hyresvärdas muntliga uppgift om att han inte var hemma för att lampan var släckt är vidare inte sannolikt. En nämndeman var skiljaktig och ansåg att NN var trovärdig och att han gjort sannolikt att han riskerar flyktinggrundande behandling vid ett återvändande.

Motstridiga uppgifter

I de fall flyktingen vid olika tillfällen uppgivit olika uppgifter om den åberopade förföljelsen anser domstolarna att flyktingen inte är trovärdig. Flyktingen kan exempelvis ha sagt en sak i den inledande asylutredningen och vid senare utredningar lämnat kompletterande upplysningar som i något kan uppfattas strida mot vad som vad som sagts vid den första utredningen.

Exempel 1

Vidare har han uppgett att han inte kände igen personerna som misshandlade honom. Under den muntliga förhandlingen har han däremot inledningsvis uppgett att det som inträffade inte var av så allvarlig art, att han kände igen en del av personerna.

Exempel 2:

När det gäller klagandens asylberättelse konstaterar migrationsdomstolen att berättelsen i dess helhet är anmärkningsvärt vag och detaljfattig samt innehåller motstridiga uppgifter. Därtill har berättelsen ändrats under utredningens gång. Bland annat har klaganden lämnat oklara och motstridiga uppgifter om huruvida han deltagit vid begravningen av hbtq-aktivisten David Kato eller om han bara besökt den plats där mordet ägde rum Även hans uppgifter gällande när den uppgivna händelse i hans bostad skulle ha ägt rum och när han av sin syster skulle ha fått reda på vad som hänt i hans bostad är mycket oklara.

Exempel 3:

NN har uppgett att när hans sexuella läggning år 2005 blev känd för hans familj har familjen förskjutit honom. Han har samtidigt uppgett att han därefter arbetade i faderns företag.

Strider mot befintlig landinformation

I avslagsmotiveringarna har domstolarna i de granskade ärendena inte anfört att asylberättelsen strider mot befintlig landinformation.

Asylberättelse inte oförändrad

Exempel 1:

Migrationsdomstolen konstaterar att NN har ändrat väsentliga uppgifter i sin asylberättelse samt att han därtill lämnat såväl motstridiga som vaga och odetaljerade uppgifter om sin sexuella läggning, relationen till M, hur hans boende situation förändrades över tid, händelsen i bostaden den 15 augusti 2010 samt vad som skedde därefter.

Exempel 2:

Vid den muntliga kompletteringen hos Migrationsverket uppgav NN att han haft fyra pojkvänner och utöver den sista pojkvännen ska han ha inlett relationer när han var 16, 22 och 23 år gammal. Han uppgav att han var tillsammans med sin första pojkvän i fyra till fem år. Vid den muntliga förhandlingen berättade NN istället om tre olika pojkvänner han ska ha träffat bara mellan 2001 och 2002 i tre olika skolor och där inget förhållande varade längre än sex månader.

Exempel 3:

Hans redogörelse i dessa delar har, i flera väsentliga avseenden, förändrats under asylprocessens gång. Exempelvis har olika uppgifter lämnats om när klagandens förhållanden ska ha inletts, hur länge de varat samt huruvida klaganden och hans partners bott tillsammans.

Exempel 4:

Klagandens uppgifter om sin relation med pojkvännen har varierat över tid. Han har lämnat olika uppgifter om relationens längd, art och hur de har träffats. Enligt uppgifterna ska dock relationen ha varat i vart fall under några år. Senare har han även lämnat uppgift om att relationen snarare var sexuell. Vid den muntliga förhandlingen har klaganden angett att relationen var djup och seriös.

Andra skäl

Utöver de ovan angivna huvudrubrikerna finns det även andra avslagsmotiveringar varav nedanstående exempel kan få illustrera dessa.

Exempel 1:

NN har ansökt om asyl först två och en halv månad efter att han ska ha rest in i Sverige. Denna omständighet talar för att han inte upplevt sitt behov av skydd som särskilt påtagligt. Domstolen finner vidare att hans berättelse under den muntliga förhandlingen i domstolen varit vag och detaljfattig.

ÖPPEN MED SIN SEXUELLA LÄGGNING

I förarbetena till UtIL förs en diskussion om betydelsen av att vara öppen med sin sexuella läggning. Dessa tankegångar har sedan vidareutvecklats i det Rättsliga ställningstagande RC03/1022 från den 13 januari 2013. I detta dokument redovisas ett resonemang som förts av den brittiska högsta domstolen.

Varken i förarbetena eller i det rättsliga ställningstagandet finns en entydig och klar definition av vad som menas med att leva öppet med sin sexuella läggning. Då det inte heller finns någon prejudicerande dom i denna fråga varierar bedömningar i det enskilda fallet mellan Migrationsverket och migrationsdomstolarna.

Exempel 1:

Migrationsdomstolen ifrågasätter inte att NN är homosexuell. Han har enligt egen uppgift försökt hålla sin sexuella läggning hemlig men har inom ramen för denna haft ett förhållande med sin pojkvän. Han har inte, bortsett från den anförda hotbilden från pojkvännen, utsatts för någon form av förföljelse. NN har inte gett uttryck för en önskan att engagera sig politiskt för homosexuella rättigheter i Uganda. Det har inte heller framkommit på vilket sätt han har för avsikt att manifestera sin sexuella läggning. Migrationsdomstolen bedömer mot denna bakgrund att NN inte gjort sannolikt att han vid ett återvändande till hemlandet kommer att leva under sådana förhållanden att han riskerar förföljelse på grund av sin sexuella läggning.

Exempel 2:

Klaganden har inte varit aktiv i hbt-frågor i sitt hemland och inte påstått att han på något sätt skulle ha manifesterat sin homosexualitet utåt. Han har inte heller gjort gällande att han tidigare skulle ha utsatts för trakasserier eller övergrepp från myndigheternas sida, fastän han besökt klubbar för homosexuella.

BEDÖMNING AV LANDINFORMATIONEN

När det gäller Uganda har domstolarna aldrig ifrågasatt att homosexuella handlingar är kriminaliserade, med långa fängelsestraff som påföljd. I en del ärenden åberopas dock att BBC har uppgivit att ingen hittills har dömts till fängelse. Domstolarna menar också att det förekommer annan typ av förföljelse och övergrepp. Däremot är den allmänna situationen i Uganda idag inte sådan att den ger upphov till ett generellt skyddsbehov.

NYA OMSTÄNDIGHETER

Frågan om uppehållstillstånd ska tas upp till ny prövning om en utlänning i ett ärende om verkställighet för fram nya omständigheter som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 12 kap, 1-3 §§ UtIL. För att en ny prövning ska ske krävas att utlänningen inte kunnat anföra dessa omständigheter tidigare, eller att utlänningen visat giltig ursäkt för att så inte skett (12 kap § första stycket 2 UtIL).

Exempel 1:

NN har gjort gällande att han i asylprocessen inte vågade berätta om de egentliga skälen till varför han sökt asyl. Han uppger nu att han, av flera anledningar, förstått vikten av detta. Han har även lämnat in ett antal nya handlingar däribland en domstolshandling vilken utfärdats efter att asylprocessen avslutats. Därmed har han haft en giltig ursäkt till att inte åberopa denna tidigare.

Migrationsdomstolen anser att vad NN nu anfört till stöd för sitt överklagande har karaktären av modifieringar eller tillägg till de ursprungligen åberopade omständigheterna. Den domstolshandling han lämnat in kan inte heller den anses som en ny omständighet i utlänningslagens mening. Detta eftersom den, för det fall den är äkta, endast bekräftar vad NN tidigare uppgett d.v.s. att myndigheterna har haft kännedom om de omständigheterna,

Exempel 2:

Uppgiften om att NN är homosexuell är ny. NN har inte visat giltig ursäkt till varför hon inte har anfört dessa omständigheter tidigare. Vad hon anför om att hon var underårig vid ankomsten, hennes rädsla och känsla av skam kring uppgifterna samt att hon inte visste hur de svenska myndigheterna skulle reagera på denna uppgift föranleder ingen annan bedömning från domstolens sida.

Även i ett grundärende, som alltså inte avser verkställighetshinder, kan det förekomma att nya uppgifter tillförs asylansökan först vid domstolsförhandlingen. Även i sådana fall bedöms om de nya uppgifterna är trovärdiga även om begreppet "giltig ursäkt" inte används.

Exempel 3:

När de gäller själva berättelsen har denna i sina huvuddrag varit relativt sammanhängande under hela processen. Det har dock inte kommit fram någon godtagbar förklaring till varför NN först i migrationsdomstolen gör gällande att han inte bara har utsatts för homosexuella övergrepp utan att han i själva verket också är homosexuell.

Exempel 4:

Den muntliga berättelse klaganden lämnat överensstämmer i allt väsentligt med vad han uppgav redan vid Migrationsverket, dock att han nu lagt till att rektorn på internatskolan 2006, då han var 21 år, misshandlade honom inför hela skolan. Den sålunda tillagda uppgiften är märklig och han har inte presterat en rimlig förklaring till varför uppgiften inte lämnats tidigare.

Exempel 5:

NN har under den muntliga förhandlingen även berättat att han fortsatte att ha ett förhållande med den man som han avslöjades ha en relation med i skolan. Han berättade även att hans far visste om att han fortsatte att umgås med denne man, men att fadern trodde att de endast var vänner. Dessa uppgifter har inte framförts tidigare under utredningen och någon förklaring till detta har inte lämnats. En nämndeman var skiljaktig och menade att NN var trovärdig och därför riskerade att utsättas för förföljelse på grund av sin sexuella läggning.

MIGRATIONSDOMSTOLARNAS BIFALLSÄRENDEN

Eftersom det endast finns fem bifallsärenden från Uganda kan det vara av intresse att närmare redovisa såväl Migrationsverkets avslagsmotivering som migrationsdomstolens bifallsmotivering. Det kan därvid konstateras att avslagsmotiveringarna i stor utsträckning liknar de som förekommer i de övriga ärenden som redovisas i denna rapport. Det är därför svårt att förstå, utifrån redovisade domskäl, varför migrationsdomstolarna i just dessa fem ärenden har bifallit överklagandet när man inte gjort det i flera andra liknande ärenden.

Ärende 1

Migrationsverkets avslagsmotivering (Boden 2012)

Migrationsverket fann inledningsvis anledning att tvivla på sanningshalten i uppgifterna om den uppgivna resvägen och hur hon fick hjälp att lämna landet. Sedan 2005 har NN och hennes flickvän träffats flera gånger i veckan under nattetid. Verket ansåg det anmärkningsvärt att NN:s familj, som hon bodde med, inte har uppmärksamma att hon försvunnit från sitt hem flera gånger i veckan under flera års tid. Rimligtvis borde någon av NNs familjemedlemmar ha uppmärksammat detta under dessa sju år. Vidare är det märkligt att NN inte har vetskap om vad flickvännens syskon heter i förnamn. Verket ifrågasätter därför det uppgivna förhållandet med flickvännen. Berättelsen om hur NN och hennes flickvän blev påkomna är inte sannolik. Det är inte trovärdigt att kvinnoledaren ska ha lyft på gardinen och kikat in i rummet utan att knocka eller ropa efter NN först, varvid hon upptäckte kvinnorna i en intim situation. Det är också anmärkningsvärt att de var tillsammans under dagtid då NN tidigare uppgivit att de endast träffades nattetid.

Migrationsdomstolens bifallsmotivering (Stockholm 2013)

Migrationsdomstolen anser att NN under den muntliga förhandlingen kunnat klargöra omständigheterna på ett tillfredsställande och trovärdigt sätt. NN har på ett trovärdigt sätt redogjort för vilka personer som hjälpte henne att lämna landet och att det inte var okända personer, som Migrationsverket påstår. Det framgår också redan av asylutredningen. NN:s förklaring till varför hon träffade flickvännen dagtid vid det aktuella tillfället, som redan anfördes i asylutredningen, var att flickvännen skulle hjälpa NN med att fylla i ansökningshandlingar. Flickvännen hade varit bortrest en tid och de hade då inte träffats. De hade längtat efter varandra och var då inte tillräckligt försiktiga. Migrationsdomstolen menar också att NN:s berättelse "framstår som uppenbart självupplevd, bl.a. när hon beskrivit sin kärlek till flickvännen, hur deras förhållande tedde sig och om oron över flickvännen".

Ärende 2 (ensamkommande barn)

Migrationsverkets avslagsmotivering (Kålleröd 2012)

Det kuvert som identitetshandlingen skickades i är adresserat till en person med ett annat efternamn, vilket är ett namn som NN på förfrågan från Migrationsverket uppgett vara hans smeknamn. Det är märkligt att ett brev med betydande innehåll avseende hans ansökan om asyl i Sverige är adresserat med smeknamn. De olika uppgifterna på kuvertet och på identitetshandlingen får därför betraktas som motstridiga uppgifter gällande hans uppgivna identitet. Det förekommer trovärdighetsbrister. NN har t.ex. inte kunnat lämna några rimliga förklaringar till hur han som 12-13-åring testat att vara homosexuell för att sedan ta beslu-

tet att leva som homosexuell, vilket innebar prostitution, trots att det resulterade i att hans familj tog avstånd från honom och trots den allvarliga och farliga situation som det försatte honom i.

Migrationsdomstolens bifallsmotivering (Göteborg 2013)

Migrationsdomstolen anser att han på ett självupplevt sätt har berättat om sin sexuella läggning och om hur han valde att gå med i den grupp där han öppet kunde utöva sin homosexualitet. Hans berättelse stämmer väl överens med tillgänglig landinformation. Mot bakgrund av vad som är känt avseende mänskliga rättigheter för homosexuella i Uganda samt med hänsyn till att NN är att betrakta som ett barn anser migrationsdomstolen att han har gjort sannolikt att han riskerar att utsättas för förföljelse om han återvänder till hemlandet på grund av sin sexuella läggning.

Ärende 3

Migrationsverkets avslagsmotivering (Gävle 2010)

Migrationsverket konstaterar att du varken klarlagt din identitet eller lämnat in någon skriftlig bevisning som visar att du faktiskt blivit arresterad, om du är efterlyst eller om ditt ärende gått vidare till åtal, vilket du rimligen borde kunnat göra. Du kan därför inte komma i åtnjutande av bevislätnadsregeln. Migrationsverket anser vidare att du uppger att du utsatts för inte är av en sådan intensitet att det är att anse som förföljelse i utlänningslagens mening. Du har inte heller förmått göra sannolikt att du vid ett återvändande skulle riskera sådan förföljelse.

Migrationsdomstolens bifallsmotivering (Stockholm 2011)

Migrationsverket har bedömt att den redogörelse NN har lämnat beträffande det gripande hon uppgett att hon utsatts för har varit kortfattad och odetaljerad. Migrationsdomstolen delar inte Migrationsverkets bedömning i denna del. Av protokollet från den muntliga kompletteringen framgår att NN på verkets enda fråga om själva gripandet berättat att hon och hennes flickvän satt på en namngiven pub då de greps av två poliser och fördes till Central Police Station, att detta skedde vid sjutiden på kvällen, att de fick tillbringa natten i en cell och att de på morgonen efter förhöordes enskilt. --- Migrationsdomstolen finner att NN:s svar på verkets fråga om gripandet är tillräckligt klart och detaljerat för att kunna läggas till grund för bedömningen av hennes skyddsbehov. Berättelsen är sammanhängande och NN har inte lämnat några motstridiga uppgifter eller ändrat sin berättelse under asylutredningens gång.

Ärende 4

Migrationsverkets avslagsmotivering (Malmö 2012)

Migrationsverket konstaterar att uppgifterna du lämnat gällande de tre gripandena du ska ha utsatts för är mycket knapphändiga. Vidare framstår uppgifterna om att du efter gripandena 2009/2010 flyttade runt i olika områden i Kampala, för att undgå trakasserier, som mindre sannolika i ljuset av att du samtidigt fanns att finna i din affär samt rimligen även din mors bostad pga. ditt umgänge och ansvar för dina syskonbarn.

Migrationsdomstolens bifallsmotivering (Malmö 2013)

NN:s berättelse har i sina centrala delar varit densamma under hela asylförfarandet. När det gäller vad som hänt i Uganda är berättelsen i allt väsentligt sammanhållen och fri från motstridiga uppgifter. Den frånvaro av detaljer som finns när det gäller framför allt

arresteringen och flykten från det militära område där hon hölls fängslad har NN begrip- ligt förklarat på ett rimligt sätt genom hänvisningen till att hon som homosexuell har va- rit utsatt för händelser som är svåra att tala om. Migrationsdomstolen bedömer henne därför som trovärdig. Hennes uppgifter står inte heller i strid mot vad som framgår av tillgänglig landinformation.

Ärende 5

Migrationsverkets avslagsmotivering (2012)

De lämnade uppgifterna är vaga och detaljfattiga i centrala delar, exempelvis när det gäller hur det gick till när klaganden släpptes ur fängelser. Klaganden har vidare trappat upp sin berättelse under ärendets gång såvitt avser uppgifterna om hur han behandlats av polisen under arresteringen.

Migrationsverket har ifrågasatt upprinnelsen till händelserna utanför hotellet, dvs. att klaganden blivit påkommen i en intim situation med en annan man utifrån ett resone- mang om hur en normalt aktsam person skulle ha agerat.

Migrationsdomstolens bifallsmotivering (Malmö 2013)

Migrationsdomstolen, som hänvisar både till UNHCR:s riktlinjer och ett rättsligt ställ- ningstagande, anser att klaganden har lämnat en detaljerad berättelse om hur han blivit utsatt för misshandel och dödshot av en mobb utanför hotellet, på vilket han blivit på- träffad i en intim situation. Berättelsen har i allt väsentligt varit densamma såväl vid ut- redningen hos Migrationsverket, i efterföljande inlagor från det offentliga biträdet och i domstolen. Berättelsen innehåller detaljer som är specifika och ger intryck av att vara självupplevd

Migrationsdomstolens uppfattning är att klaganden kunnat lämna rimliga förklaringar till sitt agerande i samband med att han blev påkommen tillsammans med sin partner på hotellrummet.

En nämndeman var skiljaktig och ansåg att överklagandet skulle avslås då han menade att klaganden inte var trovärdig samt att klaganden kunnat leva 18 år i Uganda som ho- mosexuell utan att riskera någon förföljelse och det inte finns skäl att anta att han inte även fortsättningsvis skulle kunna leva på samma sätt vid ett återvändande.

MIGRATIONSVERKETS BIFALLSÄRENDEN

Som inledningsvis påpekats har det inte varit möjligt att närmare granska Migrationsverkets beslut då dessa inte kan återfinnas i verkets register. RFSL har dock biträtt den asylsökande i flera ärenden där Migrationsverket som första instans har prövat asylansökan och som därför inte överklagats till migrationsdomstolarna. Dessa ärenden redovisas nedan.

Redovisningen återger i allt väsentligt Migrationsverkets sammanfattning av sökandenas åberopade asylskäl.

Ärende A (Malmö 2010)

Migrationsverket ifrågasätter inte att du är homosexuell och att du har haft en relation med en man. Vidare har du berättat att relationen har kommit till din fasters kännedom och att hon har berättat om den för både din släkt/klan och ugandiska myndigheter. Detta har lett till att du blivit hotad till livet, efterlyst av myndigheterna och att din partner har arresterats.

Ärende B (Källered 2010)

Du har levt som homosexuell i hemlighet sedan tonåren och i samband med att ugandisk polis gripit, förhört och, enligt vittnesuppgifter, misshandlat din pojkvän, har polis kommit till din arbetsplats för att leta efter dig. Polis har pekats ut dig som homosexuell och det har lett till att dina arbetskamrater, grannar och andra i din omgivning nu känner till detta.

Ärende C (Malmö 2011)

Migrationsverket konstaterar inledningsvis att du gjort sannolikt att du är homosexuell. Du har i unga år upptäckt din sexuella läggning och efter att skolledningen uppmärksammat din mor på detta har du utsatts för misshandel av dina farbröder. Du var därför ytterst försiktig i dina relationer och träffade dina partners i smyg. Trots detta upptäcktes dina homosexuella relationer och du utpekades av ortens "local council" som homosexuell och greps av polis.

Ärende D (Källered 2011)

Du uppger att du har levt som homosexuell under några år men har bara i undantagsfall agerat öppet, vilket däremot din pojkvän gjort. Genom din relation blev din sexuella läggning också känd i skolan, framför allt genom att ni syntes hålla hand på TV-kanalen WBS. När ni kom till skolan den 28 september möttes ni av elever som skrattade och hånade er. På väg hem från skolan några dagar senare attackerades ni av 18-20 personer som kom från olika håll. Ni blev båda misshandlade med pinnar och stenar.

Ärende E (Boden 2011)

Endast två skolkamrater har känt till din homosexualitet i Uganda. Du hade också kontakt med en pastor som är homosexuell och det fanns några personer i skolan som trodde att du också är homosexuell, en av studenterna hotade att rapportera dig till läraren. Vidare har du utsatts för hot när du var i affären för att handla tvål och de ville sälja gift till dig istället, de visste inte att du är homosexuell men de misstänkte det. Du har även utsatts för stenkastning av män på motorcykel som svor åt dig med anledning av att de trodde du är homosexuell.

Ärende F (Malmö 2011)

Du har varit tillsammans med din partner i sex år och ni har varit sammanboende i tre år. Din egen familj försköt dig när de fick veta att du är homosexuell. På ett för dig okänt sätt har myndigheterna fått kännedom om din sexuella läggning. En vän till dig har hört att du var efterlyst på radion där det även informerades om att du är homosexuell. Myndigheterna har därför nu kännedom om din läggning, samt även allmänheten. Om du återvänder kan vem som helst döda dig och du riskerar att gripas av polisen.

Ärende G (Solna 2011)

Du är homosexuell och har i hemlandet haft en relation med en man som är bisexuell. Du och din partner avslöjades på ett hotell av din partners flickvän. Flickvännen lämnade sedan informationen vidare till byledaren i din hemby. Byledaren spred nyheten vidare och ditt namn antecknades på den allmänna anslagstavla i din hemby tillsammans med uppgift om att du är homosexuell. Du återvände inte hem utan gömde dig i din farbrors lada under två månaders tid.

Ärende H (Malmö 2011)

Du har sedan flera år tillbaka haft ett förhållande med en man i Kampala. En dag när du var på väg till ditt hem möttes du av en bekant som berättade att din bostad hade attackerats av en upphetsad folksamling samt att de letade efter dig. Du vågade inte gå hem utan flydde till en annan bekant som också är homosexuell. Även där fanns en upprörd folksamling och ni bestämde er för att fly gemensamt.

Ärende I (Boden 2012)

Du har uppgivit att du i Uganda har haft partners. Du har försökt hålla din sexuella läggning hemlig men dina grannar har uppmärksammat dig tillsammans med personer som du haft en relation med. En av dina grannar har anmält dig till polisen. Du lämnade Uganda när du fick reda på att polisen letade efter dig, du fick reda på detta av en kompis.

Ärende J (Malmö 2012)

Du blev 2005 utslängd av din far på grund av din sexuella läggning. Strax därefter blev du anklagad av ungdomar som sade att du är homosexuell. Polisen tog dig och sa att de skulle döda dig. De hällde kokande vatten på dig varpå du svimmade. --- 2011 blev du anklagad av lokalbefolkningen där du jobbade, de frågade hur du kunde ha pengar nog att driva en salong och de sade att det var för att du var homosexuell. De slog dig och överlämnade dig till polisen. Du ringde din bror som kom och mutade polisen så att du blev släppt. Polisen låtsades att du rymde.

Ärende K (Solna 2012)

Ärendet gällde verkställighetshinder. Migrationsverket menade att den mediauppmärksamhet som ärendet rönt under den senaste tiden är inte ny omständighet som inte har kunnat åberopats tidigare. Man kan inte utesluta att denna omständighet påverkar sökandens situation i hemlandet, varför uppehållstillstånd beviljades.

Ärende L (Gävle 2013)

Du besökte Sverige i maj 2012 för att delta i en Pride-festival. Via Facebook publicerades bilder härifrån och engagemanget för homosexuellas rättigheter. Detta har senare kommit till myndigheternas kännedom. Du blev arresterad av polisen och du satt fängslad i två dagar utan att få veta vad du var anklagad för. Du blev frigiven i avvaktan på fortsatt utredning med men anmälningsplikt hos polisen. Senare i samma månad blev du brutalt nedslagen av ett gäng ungdomar. Du vågade inte gå till polisen och anmäla misshandeln eftersom det bara skulle inverka på den pågående polisutredningen negativt.

KOMMENTARER TILL ANFÖRDA DOMSKÄL

Den avgörande avslagsmotiveringen i de granskade ärendena är klagandens bristande trovärdighet. Flertalet bedömningar avser därvid domstolarnas bedömning av att asylberättelsen inte är sannolik. Det är således sannolikhetsbedömningar som avgör ett asylärende. Nedan kommer därför dessa sannolikhetsbedömningar att närmare kommenteras.

Utöver sannolikhetsbedömningar har asylansökningar också avslagits av andra skäl, exempelvis att asylberättelsen inte varit oförändrad under asylprocessen eller att den innehåller motstridiga uppgifter. När det gäller den typen av avslagsmotiveringar hänvisas till uppgifter som lämnats i Migrationsverkets asylutredningen. Eftersom dessa utredningar inte funnits tillgängliga i denna granskning har det inte varit möjligt att närmare kommentera dessa avslagsmotiveringar.

Inledningsvis kan konstateras att det endast i ett ärende (exempel 4) direkt uttrycks att domstolen ifrågasätter att en klagande är homosexuell. Några egentliga motiv för denna uppfattning framgår inte av domskälen som också menar att medlemskap i RFSL och att klaganden har ett förhållande med en annan man inte förändrar uppfattningen att mannen inte är homosexuell. Det kan dock noteras att rådmannen inte delade denna uppfattning, som alltså hade bestämts av de tre nämndemännen.

Domstolarna synes ha accepterat att situationen för hbtq-personer är svår i Uganda. Det märkliga är dock att denna omständighet används mot flyktingarna när det gäller att göra sannolikhetsbedömningarna. I exempel 1 menar domstolen att det inte är sannolikt att man skulle kunna visa sin homosexuella läggning så öppet i ett land där homosexuella handlingar är kriminaliserade och kan straffas med upp till livstids fängelse. I såväl detta exempel som exempel 2 menar domstolarna dessutom att det inte är sannolikt att två män kan leva i ett homosexuellt förhållande i två år utan att bli utsatta för övergrepp. Alltså är de asylsökande inte trovärdiga!

Man funderar onekligen över hur domstolarna kan göra sådana sannolikhetsbedömningar och vilken kunskap man grundar sina bedömningar på. Hur vet en rådmann eller en nämndeman hur det är att leva som hbtq-person i Uganda? Varför kan man inte ha en relation under två års tid? Ska alla hbtq-personer leva i celibat för att anses sannolika?

En variant av dessa exempel är exempel 10. Där är klagandens asylberättelse inte sannolik därför att han inte blivit gripen av polisen trots att de känt till hans sexuella läggning.

En annan märklig sannolikhetsbedömning gäller några exempel (5, 6 och 15) där flyktingen blivit avslöjad i en intim situation därför att hen glömt att låsa dörren till det rum där de hade sex. Migrationsdomstolen menar att risken för upptäckt måste rimligen ha framstått som betydande för klaganden. Förvisso är det riskfyllt att glömma låsa dörren men det betyder inte nödvändigtvis att händelsen skulle vara osannolik. I några fall handlar det om att flyktingen varit på fest och varit berusad och därav följande nedsatt omdöme.

Man kan dra en jämförelse med situationen i Sverige innan homosexualitet avkriminaliserades 1944. Trots risken för fängelsestraff åtalades ett stort antal män för brott som emot naturen är. Historikern Jens Rydström har i sin doktorsavhandling häromåret gått igenom samtliga rättsfall från 1800-talet fram till avkriminaliseringen 1944. En genomgång av dessa rättsfall visar att homosexuella även då tog risker och var oförsiktiga – det var ju därför de blev åtalade. Inte helt ovanligt var att detta skedde under inverkan av alkoholhaltiga drycker. Man kan därför fråga sig varför hbtq-personer i Uganda skulle

förväntas uppföra sig mer exemplariskt än vad svenska homosexuella gjorde innan avkriminaliseringen.

Men om klagandens pappa upptäcker att sonen är homosexuell och i vredesmod skriker ut vad som hänt (exempel 11) så att omgivningen förstår att sonen är homosexuell så är detta inte sannolikt. Pappan skulle nämligen kunna drabbas av den stigmatisering som homosexualitet innebär i Uganda. En sannolikhetsbedömning som inte har stöd i befintlig landinformation utan snarare verkar vara domstolens egen hemmagjorda tolkning av hur det kan vara att vara homosexuella i Uganda. Det är i stället så att pappan, för att visa handlingskraft och avståndstagande från sonen, snarare blir respekterad för sitt resoluta handlande. Pappan har knappast gjort något kriminellt ens i Uganda.

I exempel 9 menar domstolen att det inte är sannolikt att klaganden kunnat muta poliserna för att kunna fly. Men precis samma omständighet – muta polisen för att kunna flyt – har godtagits som högst sannolikt i ärende J där Migrationsverket ansåg händelsen som trovärdig och beviljade asyl. Att det är omöjligt att muta poliser i Uganda är osannolikt i ett ärende, varför asylansökan avslås, och fullt möjligt i ett annat ärende, varför asylansökan bifalls.

Domstolarna har också i sina sannolikhetsbedömningar ställt andra krav på flyktingarna från Uganda. I exempel 16 menar man att det inte är sannolikt att en person skulle våga klä ut sig till kvinna eftersom trakasserier mot hbtq-personer hade eskalerat de senaste åren. Klaganden i det ärendet hade dock förklarat att han önskade leva på det sättet och också gjorde så i Sverige. Varför detta inte var sannolikt motiveras endast med hänvisning till gällande lagstiftning i Uganda. Men om lagstiftningen skulle vara riktlinje för sannolikhetsbedömningarna skulle det väl inte finnas några hbtq-personer i Uganda över huvud taget?

I många exempel redovisas andra sannolikhetsbedömningar som är svårförståeliga. I exempel 8 menar domstolen att klaganden borde vetat vem som förde honom till ett sjukhus när han var medvetslös efter en misshandel. Jag har en gång blivit rånad och nedslagen på en gata i centrala Stockholm, en för mig okänd person ringde efter ambulans. Men betyder det att händelsen inte är sannolik eftersom jag fortfarande inte vet vem som såg till att jag blev förd till sjukhus?

För att asylberättelsen ska vara sannolik krävs också att man har kunskap om den gällande strafflagstiftningen i Uganda (exempel 11) eller att veta när flickvännen är född (exempel 17).

Även om det endast finns ett exempel på att domstolarna uttryckligen ifrågasatta den sexuella läggningen kan konstateras att en följd av trovärdighetsbedömningen blir att den uppgivna sexuella läggningen inte beaktas vid bedömningen av skyddsbehovet. Det innebär att om sannolikhetsbedömningen utfaller till den asylsökandens nackdel fortsätter domstolarna inte med någon riskbedömning av om klaganden kan återvända till Uganda utan risk för förföljelse på grund av sin sexuella läggning. Detta strider mot huvudsyftet med den nya utlänningslagen 2006 och har inte heller något stöd i utlänningslagens utformning.

Enligt förarbetena till utlänningslagen kan man aldrig kräva att en homosexuell person ska tvingas återvända till sitt hemland om enda möjligheten för att undvika förföljelse där på grund av sin sexuella läggning är att leva dolt som homosexuell. I stället för att diskutera om en flykting kan leva öppet som homosexuell i Uganda nöjer sig domstolarna med att göra en sannolikhetsbedömning och sedan avslå överklagandet.

Men även om den uppgivna förföljelsen inte anses sannolik betyder det inte per automatik att personen ljuger om sin sexuella läggning. För att kunna bedöma den uppgivna sexuella läggningen måste man ställa ett antal frågor om hur personen levit som homo-

sexuell. I de fall asylutredningen varit tillgänglig kan noteras att Migrationsverket endast i begränsad utsträckning ställer frågor om hur flyktingen upptäckt sin sexuella läggning och sedan bejakat denna. Migrationsdomstolens domskäl är härvidlag ännu mer bristfälligt.

Slutligen kan noteras att de ärenden som redovisas i denna rapport har beslutats av många olika handläggare men med ett undantag. Flera av de ärenden som handlagts vid Migrationsverkets enhet i Uppsala har beslutats av samma handläggare. Hon har också beslutat i flera andra ärenden som gäller flyktingar med sexuell läggning som asylskäl från andra länder än Uganda. I alla dessa handläggares beslut konstateras att den asylsökande inte är trovärdig.